Voorstel proces Kansengelijkheid

April 2023

Het proces

In 2020 is de motie Strategie Kansengelijkheid aangenomen in de gemeenteraad en het startpunt van de huidige raadsagenda Kansengelijkheid geworden. In 2021 is er met verschillende voorstellen meer vormgegeven aan Kansengelijkheid, waarna in 2022 bij de nieuw gevormde coalitie de raadsagenda Kansengelijkheid formeel benoemd is. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in november 2022 is er geld vrijgemaakt om de raad een meer actieve rol te laten spelen.

Vanuit de kamer EWIO zijn begin 2023 vier procesregisseurs aangesteld (nadat we in het jaar 2022 *rapporteurs* hadden). De procesregisseurs kunnen gezien worden als kwartiermakers vanuit de stedelijke commissie en de raad. Zij zullen in de periode 2023-2026 uit de grote hoeveelheid informatie over het onderwerp kansen en focuspunten voorstellen. Zij zullen steeds de raad informeren en adviseren met voorliggende zaken als het gaat om Kansengelijkheid.

Vanuit dezelfde kamer is gekozen voor het plus-scenario bij Kansengelijkheid. Het is (nog) geen raadsbesluit. Kansengelijkheid raakt veel onderwerpen, waarbij het zwaartepunt ligt op Onderwijs, Gezondheid en Werk & Inkomen. In de discussienota Kansrijk Enschede 2023-2033, dat in Q2 aan de raad wordt voorgelegd, worden 13 kansen benoemd.

De procesregisseurs hebben in voorjaar '23 twee focuspunten geformuleerd (die los staan van de 13 kansen uit de discussienota), en zullen deze gaan uitwerken en voorleggen aan de stedelijke commissie. Deze commissie adviseert de raad waar welke besluitvorming plaats kan vinden.

De raad heeft gekozen voor het plus-arrangement bij Kansengelijkheid. Dat arrangement wordt bovenop de huidige maatregelen geplaatst. Die ‘plus’ vergt extra middelen om investeringen te kunnen doen die de inwoners van Enschede ten goede komen . Deze middelen zijn bij voorkeur structureel. De procesregisseurs adviseren de raad om het college opdracht te geven op zoek te gaan naar structurele middelen om het plus-arrangement te realiseren voor de komende tien jaar.

In de loop van de tijd zullen kansen geborgd worden en nieuwe kansen gevormd worden. En steeds zullen de procesregisseurs de voorlopers zijn van de stedelijke commissie en aansluitend de raad. Het zal een continu proces zijn.

De procesregisseurs stellen voor dat de raad jaarlijks één inhoudelijk focuspunt kiest.

Focuspunt 1: de eerste 2000 dagen – realiseer de trendbreuk

Enschede kan een trendbreuk op gebied van kansengelijkheid realiseren door, bovenop het werken aan de basis van kansengelijkheid, bewust te kiezen voor investeringen in bepaalde aspecten. Dus: niet in alle aspecten van kansengelijkheid een beetje investeren, maar op enkele aspecten echt gericht extra investeren.

De procesregisseurs denken dat voor zowel de korte als de lange termijn de meeste winst te behalen valt op gebied van kansengelijkheid door daadkrachtig en systematisch te

investeren in activiteiten die de eerste 2000 dagen van een kind betreffen. Hiermee kunnen we generaties kinderen laten opgroeien waar de kansen al voor de geboorte al zo veel mogelijk gelijk zijn gemaakt.

Die focus betreft de gehele periode van de zwangerschap van moeders (9 maanden) en kinderen in de leeftijd tot en met ruim 4 jaar (samen 2000 dagen). De activiteiten richten zich op voorlichting, preventie, taal en veiligheid. Betrokken organisaties zijn onder meer consultatiebureaus, huisartsen, kraamzorg, peuterspeelzalen, crèches en pedagogisch medewerkers op basisscholen. Van de in de discussienota Kansengelijkheid genoemde 13 kansen focust zich een aantal specifiek op deze eerste 2000 dagen. In de uitvoeringsnotitie (die nog opgesteld gaat worden) gaan we extra aandacht vragen voor het focuspunt 'De eerste 2000 dagen'.

In Enschede worden circa 1400 kinderen per jaar geboren. Een aantal van deze kinderen wordt geboren in wijken met een lage SES (sociaal economische status).

Een belangrijke vraag die de procesbegeleiders besproken hebben met elkaar is of we als gemeente bij gerichte extra investeringen (de ‘plus’ op de basis) de focus leggen op de eerste 2000 dagen van alle 1400 kinderen óf dat we (naast de basis) een ‘plus’ realiseren door gericht te investeren in de eerste 2000 dagen van kinderen in enkele aangewezen wijken met een lage SES.

Focuspunt 2: leren van anderen

Enschede is niet de enige stad die een uitdaging heeft als het gaat om gelijke kansen. Niet alles wat voorgesteld wordt, werkt. Vaak worden de succesverhalen breed uitgemeten. Maar waarom is het in die gevallen succesvol geweest? En wat horen we van de gevallen waar het wel geprobeerd is, maar waar de poging jammerlijk gefaald is?

Er zijn veel voorbeelden te geven waar succesvol de kansengelijkheid verbeterd is. Zo is er het voorbeeld van Melanchthon Kralingen, een school in Rotterdam die in enkele jaren het predicaat ‘zeer zwak’ wist om te werken tot ‘Excellent’. Of het voorbeeld van de Londense aanpak van kansenongelijkheid in het onderwijs. Dat wordt internationaal gezien als een zeer succesvolle aanpak. Londen is geen Enschede, maar wat kunnen wij leren van hun aanpak?

Enschede maakt al onderdeel uit van de Gelijke Kansen Alliantie. Daar worden ervaringen van gemeenten met elkaar gedeeld. Ambtelijk wordt hier al naar gekeken bij het uitwerken van voorstellen in het kader van de Strategie Kansrijk Enschede, maar voor de raad is dat wat minder inzichtelijk.

De procesregisseurs stellen voor om in het jaar dat voor ons ligt verschillende voorbeelden uit te lichten. Om zo van al deze voorbeelden, zowel de successen als de gefaalde projecten, te kunnen leren bij onze eigen aanpak. De vorm laten we afhangen van het voorbeeld. Soms zal het op papier zijn, maar we willen ook een aantal voorbeelden bespreken in technische sessies.

Als we specifiek kijken naar goede voorbeelden in het land én het willen realiseren van een trendbreuk, dan ligt het voor de hand om als raad te kijken naar onderwerpen die te maken hebben met ‘intergenerationele overdracht'. De betekenis hiervan is: het doorgeven van bepaalde kwaliteiten, eigenschappen of problemen aan de volgende generatie.

Die overdracht kan plaatsvinden op allerlei leefgebieden. Vaak wordt er dan gedacht aan trauma en mishandeling tegengaan, maar de overdracht kan ook plaatsvinden op het gebied van gezondheid, armoede, laaggeletterdheid en stress. De procesregisseurs adviseren de raad zich meer te verdiepen in dit thema, om zo de kans op het realiseren van een trendbreuk te vergroten.

Algemeen:
Kansenongelijkheid wordt van generatie op generatie overgedragen – Sociale Vraagstukken
HBO Kennisbank (hbo-kennisbank.nl) - onderzoek specifiek over Oost Nederland

Interventies en onderzoeken Voorzorg (hangt samen met 1e 1000 dagen):
https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/jeugd/kindermishandeling/voorzorg/
https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2021/01/220550_Evaluatieonderzoek-VoorZorg_WEB.pdf

Interventies en onderzoeken laaggeletterdheid:
Het leven van Lisa | Stichting Lezen en Schrijven
BoekStart stimuleert lezen met baby's en peuters
VoorleesExpress | Nederlands Jeugdinstituut (nji.nl)

Interventies en onderzoeken gezondheid en trauma:
Nieuw schoolconcept pakt intergenerationele overdracht aan - NCJ
Intergenerationele overdracht van trauma voorkomen: Een preventieve blended care interventie - Verslagen - ZonMw
Kenniskring 6: Early Life Stress | Alliantie Kinderarmoede

Interventies en onderzoeken armoede:
Feitenblad_generatiearmoedeV6.pdf (alliantiekinderarmoede.nl)
Onderzoek: kinderen uit bijstandsgezinnen minder vaak een kansrijke start | Alliantie Kinderarmoede
Kenniskring 8: | Alliantie Kinderarmoede
Generatiearmoede in de Veenkoloniën “Elke armoede is anders” - Zelf Magazine